

**‘N LITERÊRE ONDERSOEK NA DIE SOSIO-HISTORIESE
BETEKENIS VAN KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.**



September 2015

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
VOORWOORD.	vii
HOOFSTUK 1: INLEIDING.	1
1.1 TITEL EN SLEUTELTERME.	1
1.1.1 Literêre ondersoek.	1
1.1.2 Sosiaal.	1
1.1.2.1 Sosio-kultureel.	1
1.1.2.2 Sosio-histories.	2
1.1.2.3 Sosio-ekonomies.	2
1.1.2.4 Sosio-polities.	2
1.1.3 Gemeenskap.	2
1.1.4 Broederskap.	3
1.1.5 Die Nuwe-Testamentiese tydperk.	3
1.1.6 <i>Corpus Paulinum</i> .	3
1.2 ORIËNTASIE.	4
1.2.1 Die groeisyfer van lidmate in die AP Kerk.	4
1.2.2 Gemeenskap onder lidmate by die stigting van die AP Kerk.	5
1.2.3 Gemeenskap onder lidmate in die AP Kerk vandag.	6
1.2.4 Die verwantskap tussen die daling by lidmaatgetalle by AP Kerke en KOINΩNIA.	7
1.3 PROBLEEMSTELLING EN MOTIVERING.	8
1.3.1 Probleemstelling.	8
1.3.2 Motivering.	8

1.3.3 Skopus.	9
1.4 NAVORSINGSVRAAG EN VOORUITSPRUITENDE VRAE.	10
1.5 NAVORSINGSDOELSTELLING EN -DOELWITTE.	10
1.6 HIPOTESE/SENTRALE TEORETIESE ARGUMENT.	11
1.7 METODE VAN ONDERSOEK.	11
1.8 HOOFSTUKINDELING.	12
1.9 VOORSTELLING VAN NAVORSINGSVRAE, DOELWITTE EN METODIEK.	12
1.10 VERKLARING OOR DIE ETIEK VAN DIE NAVORSINGSTUK.	14
HOOFSTUK 2: EER EN SKAAMTE AS GRONDSLAG VIR KOINONIA IN DIE NUWE TESTAMENT.	15
2.1 INLEIDING: EER EN SKAAMTE.	15
2.2 DIE BETEKENIS VAN EER, SKAAMTE EN SKANDE.	15
2.2.1 Eer.	16
2.2.2 Skaamte.	16
2.2.3 Skande.	17
2.3 BRONNE VAN EER.	18
2.3.1 Toegeskrewe eer.	18
2.3.2 Verworwe eer.	18
2.4 DIE SOSIALE SKEIDING TUSSEN MANS EN VROUENS IN DIE TYDPERK VAN DIE NUWE TESTAMENT.	19
2.4.1 “Manlike” eer en skaamte.	19
2.4.2 “Vroulike” eer en skaamte.	20
2.5 ELEMENTE VAN EER EN SKAAMTE.	21
2.5.1 Reinheid.	21
2.5.2 Begunstiging: die weldoener-kliënt verhouding.	22
2.5.2.1 Beperkte goedere.	22

2.5.2.2 Genade.	23
2.5.2.3 Eer: vergoeding vir genade.	23
2.5.3 Broederskap: die <i>kinship</i> beginsel in die antieke Mediterreense gemeenskap.	23
2.6 SAMEVATTING: EER EN SKAAMTE.	24
HOOFSTUK 3: BROEDERSKAP, KOINΩNIA EN DIE PRAKTYK VAN DIE VERLENGDE FAMILIE.	25
3.1 INLEIDING: BROEDERSKAP (<i>KINSHIP</i>) EN GEMEENSKAP (KOINΩNIA).	25
3.2 DIE FAMILIE.	26
3.2.1 Geboorte of aanneming.	26
3.2.2 Versoening en loskoping.	27
3.2.3 Uitnodiging.	28
3.3 EER EN SKAAMTE IN DIE ANTIEKE MEDITERREENSE FAMILIE.	29
3.4 DIE VERLENGDE FAMILIE.	29
3.5 DIE CHRISTEN-FAMILIE IN DIE NUWE-TESTAMENTIESE TYDPERK.	30
3.6 SAMEVATTING: BROEDERSKAP (<i>KINSHIP</i>) EN KOINΩNIA.	32
HOOFSTUK 4: KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	35
4.1 INLEIDING: KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	35
4.1.1 Ontleding van die woord KOINΩNIA.	35
4.1.2 Ontleding van die woord ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ.	36
4.2 BETEKENIS VAN KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	37
4.2.1 KOINΩNIA in 1 Korintiërs 1:9.	37
4.2.2 KOINΩNIA in 1 Korintiërs 10:16, 18, en 20.	38

4.2.3	KOINΩNIA in 2 Korintiërs 1:7.	40
4.2.4	KOINΩNIA in 2 Korintiërs 6:14.	40
4.2.5	KOINΩNIA in 2 Korintiërs 8:4.	42
4.2.6	KOINΩNIA in 2 Korintiërs 13:13.	43
4.2.7	KOINΩNIA in Galasiërs 2:9.	44
4.2.8	KOINΩNIA in Efesiërs 3:9.	45
4.2.9	KOINΩNIA in Filippense 1:5.	46
4.2.10	KOINΩNIA in 1 Timotheus 6:18.	48
4.3	BETEKENIS VAN ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	49
4.3.1	ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ in Romeine 11:17.	49
4.3.2	ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ in 1 Korintiërs 9:23.	50
4.3.3	ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΟΣ in Filippense. 1:7.	51
4.4	SAMEVATTING: KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	53
HOOFSTUK 5: SINONIEME VAN KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.		55
5.1	INLEIDING: SINONIEME VAN KOINΩNIA IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	55
5.1.1	Ontleding van die woorde METOXH/ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ.	55
5.1.2	Ontleding van die woord ΜΕΡΙΣ.	55
5.1.3	Ontleding van die woord ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ.	56
5.1.4	Ontleding van die woord ΠΑΛΗ.	56
5.1.5	Ontleding van die woord ΣΥΝΕΡΓΟΣ.	57
5.2	BETEKENIS VAN METOXH/ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	57
5.2.1	METOXH/ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ in 2 Korintiërs 6:14.	57

5.2.2	ΜΕΤΟΧΗ/ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ in Efesiërs 3:6.	58
5.2.3	ΜΕΤΟΧΗ/ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ in Efesiërs 5:7.	59
5.3	BETEKENIS VAN ΜΕΡΙΣ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	60
5.3.1	ΜΕΡΙΣ in 2 Korintiërs 6:15.	61
5.3.2	ΜΕΡΙΣ in Kolossense 1:12.	62
5.4	BETEKENIS VAN ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	63
5.4.1	ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ in Romeine 15:30 en 31.	63
5.4.2	ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΑΙ in Kolossense 4:12.	64
5.5	BETEKENIS VAN ΠΑΛΗ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	65
5.5.1	ΠΑΛΗ in Efesiërs 6:12.	66
5.6	BETEKENIS VAN ΣΥΝΕΡΓΟΣ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	67
5.6.1	ΣΥΝΕΡΓΟΣ in Romeine 16:3, 9, en 21.	67
5.6.2	ΣΥΝΕΡΓΟΣ in 1 Korintiërs 3:9.	70
5.6.3	ΣΥΝΕΡΓΟΣ in 2 Korintiërs 8:23.	70
5.6.4	ΣΥΝΕΡΓΟΣ in Filippense 2:25.	71
5.6.5	ΣΥΝΕΡΓΟΣ in 1 Thessalonicense 3:2.	72
5.7	SAMEVATTING: VERWANTE BEGRIPPE AAN ΚΟΙΝΩΝΙΑ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	74
HOOFSTUK 6: GEVOLTREKING OOR DIE GEBRUIK VAN ΚΟΙΝΩΝΙΑ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.		76
6.1	DIE INDIKATIEF VAN ΚΟΙΝΩΝΙΑ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	76
6.2	DIE IMPERATIEF VAN ΚΟΙΝΩΝΙΑ IN DIE PAULINIESE GESKRIFTE.	77
6.3	VERGELYKING VAN DIE BETEKENIS VAN ΚΟΙΝΩΝΙΑ MET	

DIE BESKOUIING VAN BROEDERSKAP ONDER AP KERK LIDMATE.	78
6.4 VOORSTELLE VIR VERDERE STUDIE OOR DIE BETEKENIS VAN DIE TERM KOINΩNIA.	80
6.4.1 'n Studie van KOINΩNIA buite die skopus van die <i>Corpus Paulinum</i> .	80
6.4.2 'n Studie van die verbondsgeskiedenis as moontlike grondslag vir Paulus se beskouing van KOINΩNIA onder die gelowiges van die vroeë Christelike kerk.	80
6.4.3 'n Studie na die moontlike wyses van Woordbediening in die AP Kerk om KOINΩNIA in Christus te onderskryf.	81
OORSIG VAN DIE NAVORSINGSTUK.	83
SUMMARY OF THE RESEARCH PROJECT.	86
BRONNELYS.	89



VOORWOORD

So baie dinge kan in een sekonde gebeur. In 'n hartklop kan 'n mens se hele lewe verander. In een sekonde het al my drome waar geword toe my vrou vir my ja gesê het om te trou. In een sekonde het ek die gelukkigste man op aarde geword toe my meisiekind gebore is. In een sekonde het dit gevoel asof my wêreld onderstebo gedraai is toe ek gehoor het dat my niggie met leukemie gediagnoseer is. In 'n sekonde kan 'n mens se lewe so vinnig ten goede of ten slegte verander.

Daarom, as ek na al die enkele sekondes van die afgelope ses jaar terugkyk, kom daar dadelik een spesifieke gedagte by my op: genade onbeskryflik groot! God se hand, sy leiding en ondersteuning is vir my duidelik sigbaar as ek terugkyk oor die afgelope ses jaar. Dus wil ek eerstens vir my hemelse Vader dankie sê, nie net omdat Hy my die genade bewys het om my tot sy diens te roep nie, maar ook omdat Hy my deur die studiejare gedra het, en my in staat gestel het om dit te kan voltooi. Alle eer en alle lof aan die ewige, die enige, en die getroue God!

Tweedens kan ek nie anders as om skaam-skaam vir my vrou, Michelle, dankie te sê nie. Mens vergeet so maklik dat 'n persoon nie in afsondering van die mense rondom hom kan studeer nie. Daardie mense deel gewoonlik net so baie in al die spanning, frustrasie en harde werk van 'n persoon se studies, sonder om enige erkenning daarvoor te ontvang. Dankie, my engel, dat jy die uitdagings saam met my aangepak het sonder om te kla. Dankie dat jy die storms deurstaan het sonder om te wankel. Dankie dat jy ons gesin versorg het, sonder om my te verwyf, toe ek nie instaat was om dit te doen nie. Dankie dat jy daar was vir my tydens die goeie en die slegte tye. Dankie dat ek so bevoorreg is om 'n wonderlike maat in my lewe te kan hê. Jy is die een wat eintlik 'n graad verdien vir alles wat jy die afgelope ses jaar gedoen en reggekry het.

In my tweede studiejaar het ek en my vrou ook 'n baie groot geskenk uit God se hand ontvang. Marcelle van Rooyen is gebore op 4 September 2011. Eers het ek gedink dis die einde van studies. Eers het ek gewonder hoe ek alles gedoen gaan kry met 'n kleinding in die huis. Vinnig het ek egter besef dat ek sonder jou nie my studies suksesvol kan voltooi nie. Wanneer dinge rondom my te veel voel kan ek net

na jou gesiggie kyk en dan het ek weer krag. Wanneer ek mismoedig word hoef ek net jou lag te hoor, en dan maak alles weer sin. Dankie, my liefie, dat jy pappa se lewe so verryk en volkome maak.

Aan my ouers kom ook baie van my dank toe. Julle entoesiasme was soos die eerste strale van die oggendson op 'n koue wintersmôre. Dankie dat julle nooit teenoor my opgegee het nie. Dankie dat julle in my geglo het deur al die jare. Dankie dat julle vir my 'n vaste fondament gegee het om op te bou. Dankie dat julle vir my 'n voorbeeld is waarna ek kan streef die res van my lewe.

Laastens moet ek vir Prof. Gerrit Smit bedank. As daar een dosent was deur die afgelope paar jare wat altyd tyd gehad vir selfs die kleinste van ons studente se probleempies, was dit hy. Dankie Prof. dat u 'n student wat homself in vreemde stormwaters bevind het, leer swem het. Dankie dat Prof. nie toegelaat het dat u besondere kennis nie 'n muur tussen ons was nie, maar eerder brug waardeur ek self nuwe hoogtes kon bereik. Elke student wat u as dosent het, is waarlik bevoorreg. Dankie Prof. vir alles wat u vir my gedoen het oor die afgelope ses jaar, veral ook met die skryf van hierdie skripsie.

Dank God vir al die mense wat Hy vir my in my lewe gegee het, wat nie net die studies moontlik gemaak het nie, maar wat dit ook 'n fees gemaak het.

Solius Dei gloria!

WOORD

WAARHEID

LIG

HOOFSTUK 1

INLEIDING

1.1 TITEL EN SLEUTELTERME.

Die voorgestelde titel vir die skripsie lui “‘n Literêre ondersoek na die sosio-historiese betekenis van KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte”. Om duidelikheid te verskaf oor wat met die navorsing se titel en inhoud bedoel word, word die volgende begrippe verklaar:

1.1.1 Literêre ondersoek.

Literêre studies word beskryf as die analise van ‘n “liggaam literatuur” (Durant & Fabb, 2006:49). ‘n Liggaam literatuur verwys na “‘n verskeidenheid tekste wat in geheel ‘n eenheid vorm, en dus ‘n ooreenstemmende verwantskap met mekaar deel. ‘n Onderzoek behels die gedetailleerde analise na die elemente en struktuur van ‘n onderwerp (Stevenson, 2010:internet)”.

1.1.2 Sosiaal.

Die woord “sosiale” verwys na “die samelewing en die organisasie van die samelewing (Stevenson, 2010:internet)”. Dit is ‘n assosiasie met groepe in die algemeen, asook die identifisering met ‘n spesifieke groep/kultuur binne die menslike samelewing om samewerking, interaksie of afhanklikheid te bewerkstellig.

1.1.2.1 Sosio-kultureel.

“Kultureel” behels “die idees, gebruike en gedrag van ‘n gemeenskap”. Kultuur bestaan uit patrone van aanvaarbare gedrag soos oorgelewer deur simbole... waarvan tradisionele idees en waardes die kern vorm (Kroeber &

Kluckhohn, 1952:181; in Malina, 2001:11). “Sosio-kultureel” verwys dus na “die sosiale norme, waardes en gebruike van ‘n gemeenskap”.

1.1.2.2 Sosio-histories.

“Histories” handel oor “sake wat in die verlede gebeur het (Stevenson, 2010:internet)”. Waar dit in kombinasie met “sosiaal” staan verwys dit na “die organisasie van ‘n gemeenskap binne ‘n betrokke tydperk in die geskiedenis”.

1.1.2.3 Sosio-ekonomies.

Die term “ekonomie” verwys na “die toestand van ‘n land ten opsigte van die bekikbaarheid en gebruik van goedere, die lewering van dienste, en die beskikbaarheid en verspreiding van kapitaal (Stevenson, 2010:internet)”. “Sosio-ekonomies” behels dus “die organisering en verspreiding van hulpbronne en goedere binne ‘n bepaalde gemeenskap”.

1.1.2.4 Sosio-polities.

Die term “polities” behels “sake wat verwant is aan die regering en openbare sake van ‘n spesifieke land of gebied (Stevenson, 2010:internet)”. “Sosio-polities” verwys gevolglik na “sake wat deur die regering aangespreek word, en wat die organisasie van ‘n gemeenskap beïnvloed”.

1.1.3 Gemeenskap.

‘n Gemeenskap word gedefinieer as ‘n groep mense wat in dieselfde gebied woonagtig is, of wat ooreenkomstige karaktereenskappe deel (Stevenson, 2010:internet). Dit is met ander woorde ‘n groep mense met gemeenskaplike sieninge, gebruike en idees. As werkwoord beskryf dit die gemeenskaplike en

ooreenkomstige lewenshandel en -beskouinge, sowel as 'n verwantskap op grond van die gemeenskaplike lewenshandel en -beskouinge.

1.1.4 Broederskap.

Daar is 'n nouere en breëre betekenis van die term “broederskap”, en daarom is dit 'n moeilike begrip om presies te definieer (Robinson, s.a.:329-330):

- In die nouere sin beteken broederskap 'n verbintenis tussen mense in 'n gemeenskap op grond van bloedverwantskap.
- In die breëre sin beteken broederskap 'n verbintenis tussen mense in 'n gemeenskap op grond van gemeenskaplike gebruike, sieninge en idees.

1.1.5 Die Nuwe-Testamentiese tydperk.

Met die term “Nuwe-Testamentiese tydperk” word die tyd bedoel tydens die regering van die Romeine in die eerste eeu, veral vanaf 6 v.C. tot en met die einde van die eerste eeu na Christus wat veral fokus op die gebeure rondom die geskiedenis van Jesus Christus se geboorte, lewe, kruisiging, opstanding en hemelvaart, en die openbare optrede van die apostels wat dié gebeure opgevolg het. Vir die doeleindes van die navorsing word spesifiek gefokus op die tydperk waartydens Paulus die briewe aan die onderskeie gemeentes geskryf het.

Die verskynsel van eer en skaamte was voor, tydens, en na die bogenoemde tydperk die algemene sosio-kulturele raamwerk waarvolgens gemeenskappe gefunksioneer het, en daarom word verdere onderskeid nie nodig geag nie. Pilch se bydrae tot die navorsing van eer en skaamte bewys dat die konsep vandag nog bestaan in die samelewing.

1.1.6 *Corpus Paulinum.*

Die *Corpus Paulinum* is die groepering briewe in die Nuwe Testament waarvan Paulus se outeurskap erken word, en sluit die volgende briewe in (DeSilva, 2004:475):

- Romeine.
- 1 Korintiërs.
- 2 Korintiërs.
- Galasiërs.
- Efesiërs.
- Filippense.
- Kolossense.
- 1 Thessalonicense.
- 2 Thessalonicense.
- 1 Timotheus.
- 2 Timotheus.
- Titus.
- Filémon.

1.2 ORIËNTASIE.

1.2.1 Die groeisyfer van lidmate in die AP Kerk.

In die publikasie *Jou roeping in die Koninkryk Band 1* (AKSP, 2009:21-24) was daar 'n projeksie gedoen oor die groeisyfer van lidmate in die AP Kerk vanaf 1998 tot 2011. Die resultaat van die projeksie was 'n daling van 15.10% onder belydende lidmate en 39.94% onder dooplidmate.

'n Meer onlangse publikasie van *Die Boodskapper* (Jansen van Rensburg, 2014:40-41) dui op 'n totale daling in lidmaatgetalle sedert 1996 tot en met 2013 van 32.50%. Verder word aangedui dat die AP Kerk egter nie die enigste kerkverband is wat 'n ernstige daling in groeisyfer toon nie. Die Nederduitsch Hervormde Kerk se lidmaatgetalle het gedaal met 35.35%, die Nederduitse Gereformeerde Kerk met 23.30%, en die Gereformeerde Kerk met 9.50%.

Dit is dus duidelik daar 'n drastiese afname in lidmaatgetalle heers onder Afrikaanse Gereformeerde kerkverbande, spesifiek dan ook die AP Kerk.

1.2.2 Gemeenskap onder lidmate by die stigting van die AP Kerk.

By 'n algemene opname onder verskeie stigterslede van verskillende gemeentes van die AP Kerk is die stigterslede versoek om die broederskap soos dit geheers het onder lidmate by die stigting van die AP Kerk te beskryf. Die volgende elemente het tydens die onderskeie beskrywings van die verskeie stigterslede navore gekom:

- Daar was 'n hegte band onder stigterslede, met almal wat baie hard saamgewerk het, en mekaar se wel en weë gedeel het. Projekte was 'n belangrike faktor om die broederskap tussen lede te bevorder.
- Daar was eensgesindheid, samewerking en broederskap tussen die gemeentelede. Dit was 'n wonderlike en samebindende ervaring.
- Daar was groot opgewondenheid en sterk geloofsvertroue wat geheers het in die algemeen. Broederskap, geloof, eensgesindheid en samehorigheid het nie ontbreek nie. Kerkbou was eenparig deur lidmate.
- Dit was die wonderlikste ervaring op geestelike gebied. Daar was 'n aanvoelbare broederskap, en mens was omring deur broers en susters in Christus. Almal het in liefde mekaar bygestaan. Onbaatsugtige hulp is verleen waar persoonlike probleme was.
- Daar was 'n warme samesyn, met 'n gees van entoesiasme en oplewing soos min. Daar was 'n bereidwilligheid onder lidmate om te help.
- Daar het 'n atmosfeer van eenheid en broederskap onder die groep mense geheers. Daar was 'n gees van samehorigheid en broederskap, en die mense het met blydskap gesing. Die mense het die nuutverkose kerkraadslede met 'n gees van liefde en broederskap aangeneem. Daar was 'n opgewonde Geesvervulde gemeente wat die erediens in die stadsaal (van Klerksdorp) bygewoon het.
- Daar het groot opgewondenheid geheers. Almal was baie bly toe die AP Kerk gestig is. Lidmate het met oorgawe gewerk, en het met oorgawe na die

eredienste gekom ongeag waar dit gehou was. Daar het liefde geheers. Lidmate het vir mekaar omgee.

Dit is egter van belang om te vermeld dat die opname by stigterslede nie as empiriese studie geskied het nie. Dit is slegs aangewend om die siening van lidmate (wat stigterslede van onderskeie AP Kerk was) oor die broederskap wat geheers by die stigting van die onderskeie gemeentes, en die broederskap onder AP Kerk lidmate vandag, te beskryf. Daar word slegs na sommige van die opnames verwys as verteenwoordigend van die onderskeie beskrywings deur die stigterslede oor hul gedagtes ten opsigte van die broederskap onder lidmate in die AP Kerk gemeentes.

1.2.3 Gemeenskap onder lidmate in die AP Kerk vandag.

Die broederskap onder lidmate van die AP Kerk vandag is tydens die algemene opname deur die verskeie stigterslede soos volg beskryf:

- Daar is steeds 'n hegte broederskap tussen die gemeentelede. Daar was van tyd tot tyd enkele gevalle waar 'n lid of gesin ongelukkig was, maar is weer reggestel. Oud en jonk is tans deel van een groot gelukkige familie.
- Hoe makliker dit geldelik gegaan het, hoe meer onderstrominge het gekom. Die kerngroep is egter steeds gesond.
- Daar was nog altyd vertrouwe en samehorigheid onder lidmate. Broederskap het nie ontbreek nie. Deur die werke van die Duiwel is die gemeente egter byna heeltemal verpletter.
- Wat by punt 1.2.2 beskryf is (die broederskap soos dit geheers het onder lidmate by die stigting van die AP Kerk) bestaan nog tot 'n groot mate, maar nie meer met heeltemal dieselfde intensiteit nie. Dis moontlik vanweë 'n leraar wat droefheid veroorsaak het en die leraarsamp wat sedertdien vakant is.
- Een gemeente beskryf hulle ervaring van die beroeping van 'n tweede leraar as 'n groot fout. Dit het gelei tot eers 'n gebrek aan eensgesindheid, toe twis en tweedrag, samewerking het gekwyn en lidmate het 'n ander heenkome gaan soek. Die gemeente het geskeur. Wat merkwaardig is, is dat die kerk

nou (steeds) 'n heenkome kan bied vir gelowige lidmate van ander Afrikaanse kerke.

- Daar is broederlike en susterlike samewerking, en daar word met entoesiasme gewerk. Alle dank en eer aan ons Hemelse Vader. Sonder Hom is daar niks moontlik nie.
- Daar heers 'n geestelike eenheid in die gemeente. Die gemeentelede wat gereeld saam werk het mekaar werklik lief met die liefde van Jesus. Alle dank en eer aan die Here.

1.2.4 Die verwantskap tussen die daling by lidmaatgetalle by AP Kerke en KOINΩNIA.

Dit is noodsaaklik vir 'n gelowige om homself/haarself te verbind om te leef binne 'n intensioneel indringende, Christus-georiënteerde, genadegedrewe, saligmakende gemeenskap (Tripp, 2012:84). Die gelowige se lewenswandel saam God is 'n gemeenskapsprojek (:83). Christenskap soos wat in die Nuwe Testament vervat is word van begin tot einde beskryf as verhoudingsgerig.

“Want net soos die liggaam een is en baie lede het, en al die lede van die een liggaam, al is hulle baie, een liggaam is, so ook Christus. Want ons is almal ook deur een Gees gedoop tot een liggaam, of ons Jode of Grieke is, slawe of vrymanne; en ons is almal van een Gees deurdronge” (SA_AFR53, 1 Kor. 12:12-13).

Die nooi van mense om te deel aan die broederskap onder gemeentelede en 'n hegte verhouding met God te demonstreer word beskryf as die krag van KOINΩNIA (Stetzer & Dodson, 2007:146). Een van die drie faktore wat voorgehou word as vereiste vir 'n gemeente om te groei is geestelike energie onder individue, maar juis ook onder die geestelike gemeenskap as 'n geheel (:54).

“...maar, terwyl ons in liefde die waarheid betrag, in alles sou opgroei in Hom wat die Hoof is, naamlik Christus, uit wie die hele liggaam — goed saamgevoeg en saamverbind deur die ondersteuning wat elke lid gee volgens die werking van elke afsonderlike deel in sy mate — die groei van die liggaam bevorder vir sy eie opbouing in liefde” (SA_AFR53, Efes. 4:15-16).

Die navorsingstuk handel vervolgens om antwoorde te bied op die vraag of probleem of verskynsel van die daling van lidmaatgetalle van spesifiek die AP Kerk deur ondersoek in te stel na die invloed van 'n belewing van die gemeenskap (KOINΩNIA) onder lidmate.

1.3 PROBLEEMSTELLING EN MOTIVERING.

1.3.1 Probleemstelling.

Die probleemstelling van die navorsingstuk lui as volg: die afwesigheid van KOINΩNIA in gemeentes veroorsaak 'n afname in lidmaatgetalle by gemeentes.

1.3.2 Motivering.

Oor die sosiale verskynsel van KOINΩNIA is reeds etlike werke deur verskeie outeurs gepubliseer. Publikasies soos *The New Testament World* (Malina, 2001), *Honor, Patronage, Kinship and Purity* (DeSilva, 2000), *Handbook of Biblical Social Values* (Malina & Pilch, 1998), *The Social World of the New Testament* (Neyrey & Stewart, 2008), *Honor and Shame* (Moxnes, 1993), en *a Cultural Handbook to the Bible* (Pilch, 2012) is toonaangewende werke wat aanduidend is van die studie wat reeds op die sosiale elemente van die Nuwe-Testamentiese wêreld gedoen is. Reeds in 1996 het J. Pitt-Rivers se boek *Honour and social status* (Julian Pitt-Rivers,

1966) verskyn. Die verskynsel van broederskap (kinship) as element van eer en skaamte en grondslag van KOINΩNIA in die Nuwe Testament het tot op hede groot hoeveelheid studie en navorsing geniet.

Die noodsaaklikheid vir KOINΩNIA en gemeenskap onder lidmate van 'n gemeente word breedvoerig geargumenteer. Publikasies soos *Comeback Churches* (Stetzer & Dodson, 2007) en *Dangerous Calling* (Tripp, 2012) soos bespreek in punt 1.2.4 (*Die verwantskap tussen die daling by lidmaatgetalle by AP Kerke en KOINΩNIA*) bevestig dit sterk. Die beginsel van broederskap en gemeenskap onder lidmate van kerke word dan juis gegee as 'n beginsel vanuit die Skrif:

“As iemand sê: Ek het God lief—en sy broeder haat, is hy 'n leuenaar; want wie sy broeder wat hy gesien het, nie liefhet nie, hoe kan hy God liefhê wat hy nie gesien het nie?” (SA_AFR53, 1 Joh. 4:20).

By die studie oor die verwantskap tussen die afname van KOINΩNIA onder gemeentede en die afname van lidmaatgetalle by gemeentes in die AP Kerk is daar weinig beskikbaar. Die feit dat KOINΩNIA noodsaaklik is onder lidmate van 'n gemeente, en daar beide 'n afname in gemeenskap sowel as lidmaatgetalle by die AP Kerk is, lei tot die vraag oor die verwantskap tussen die twee bogenoemde verskynsels.

1.3.3 Skopus.

Die studie oor die bepaling van die betekenis van KOINΩNIA onder die eerste Christelike gemeentes word beperk tot die *Corpus Paulinum*. Paulus skryf die briewe soos dit gevind word in die Nuwe Testament spesifiek aan gemeentes om sekere vraagstukke wat onder gemeentede geheers het en probleme wat in die gemeentes ondervind is te antwoord. Paulus het 'n kernrol gespeel in die groei en oprigting van die kerk (Carson & Moo, 2009:354), en hy onophoudelik gewerk het vir

die versorging en stigting van gemeentes van Antiochië tot ten minste so ver as Rome (DeSilva, 2004:475). Daar word kennis geneem van die gesprek in die moderne teologie rondom onderskeid tussen die sewe outentieke Pauliniese briewe en die ander wat nie aan Paulus toegeskryf word nie (Malina & Pilch, 2006). Vir die doeleindes van hierdie navorsingstuk word egter op al die briewe wat onder die definisie van die *Corpus Paulinum* omskryf word gefokus.

Alhoewel die afname in lidmaatgetalle by alle Afrikaanse Gereformeerde kerkverbande teenwoordig is, word die fokus rondom die navorsingstuk beperk tot die AP Kerk. Die afname in lidmaatgetalle by die AP Kerk, sowel as die persepsie van die vermindering in KOINΩNIA (gemeenskap) onder lidmate by die AP Kerk word vervolgens behandel.

1.4 NAVORSINGSVRAAG EN VOORUITSPRUITENDE VRAE.

Die sentrale navorsingsvraag van hierdie navorsingstuk lui as volg: tot welke mate bepaal 'n afname in KOINΩNIA soos gevind word onder die Nuwe-Testamentiese gemeentes die verlies aan lidmaatgetalle in kerke vandag?

Die volgende vrae spruit vanuit die sentrale navorsingsvraag voort:

- i. Wat was die agtergrond van KOINΩNIA soos dit gevind word in die Nuwe-Testamentiese tydperk?
- ii. Wat was die bindende faktor by KOINΩNIA onder lidmate van die eerste Nuwe Testamentiese gemeentes?
- iii. Hoe het KOINΩNIA gelyk in die eerste Nuwe-Testamentiese gemeentes?
- iv. Bestaan die KOINΩNIA vandag in die AP Kerk soos wat dit gevind was in by die Nuwe-Testamentiese gemeentes?

1.5 NAVORSINGSDOELSTELLING EN -DOELWITTE.

Die navorsingstuk het die volgende ten doel:

- i. Die daarstel van eer en skaamte as die sosiale verskynsel waarop broederskap tydens die Nuwe-Testamentiese tydperk berus het.
- ii. Die verklaring van broederskap as grondslag van KOINΩNIA onder die Nuwe-Testamentiese gemeenskap van die eerste Christelike gemeentes.
- iii. Die bepaling van die betekenis van KOINΩNIA as verskynsel onder lidmate by die eerste Nuwe-Testamentiese gemeentes soos vervat in die *Corpus Paulinum*.
- iv. Om ondersoek in te stel of, en indien wel, in hoe 'n mate die afwesigheid van KOINΩNIA soos gehandhaaf deur die Nuwe Testamentiese gemeentes in die *Corpus Paulinum* aangedui kan word as 'n oorsaak vir die afname in lidmaatgetalle by die AP Kerk.
- v. Die grondslag te lê vir verdere studie oor die verhouding tussen afname in lidmaatgetalle by kerke en die afwesigheid van gemeenskap onder lidmate van die kerk.

1.6 HIPOTESE/SENTRALE TEORETIESE ARGUMENT.

Die volgende stelling word ondersoek: “die afname in lidmaatskap by die AP Kerk is deels die gevolg van die afname van KOINΩNIA onder lidmate in die AP Kerk”.

1.7 METODE VAN ONDERSOEK.

Die metodiek waarvolgens die ondersoek gedoen word volg die volgende stappe:

- i. 'n Sosio-historiese ondersoek na KOINΩNIA in die eerste Christelike gemeentes.
 - Die bepaling van die betekenis van eer en skaamte as sosiale grondslag van KOINΩNIA soos wat dit gevind word in die Nuwe-Testamentiese gemeentes.

- Die beskrywing van die beginsel van broederskap (*kinship*) tussen lidmate by die lidmate in van die eerste Christelike gemeentes.
- ii. 'n Eksegetiese ondersoek na die betekenis van KOINΩNIA soos gevind word in die *Corpus Paulinum*.
 - 'n Eksegetiese ondersoek van die woord KOINΩNIA in die onderskeie Pauliniese geskrifte.
 - 'n Eksegetiese ondersoek van die sinonieme van en verwante woorde aan KOINΩNIA in die onderskeie briewe wat Paulus geskryf het.
- iii. 'n Vergelyking tussen die begrip KOINΩNIA soos gevind onder lidmate van die eerste Christelike gemeentes en die gemeenskap onder lidmate van die AP Kerk vandag.

1.8 HOOFSTUKINDELING.

Die hoofstukke word soos volg ingedeel:

1. Hoofstuk 1: Inleiding.
2. Hoofstuk 2: Eer en skaamte as grondslag vir KOINΩNIA in die Nuwe-Testamentiese tydperk.
3. Hoofstuk 3: Broederskap in die Nuwe Testamentiese wêreld.
4. Hoofstuk 4: KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte.
5. Hoofstuk 5: Verwante begrippe van KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte.
6. Hoofstuk 6: Slot.
7. Oorsig van die navorsingstuk/*Summary of the research project*.
8. Bronnelys.

1.9 VOORSTELLING VAN NAVORSINGSVRAE, DOELWITTE EN METODIEK.

Die volgende skematiese voorstelling dien as verduideliking van die verbinding tussen die onderskeie hoofstukke, navorsingsvrae en metodiek:

Hoofstuk.	Titel.	Navorsingsvraag.	Metodiek.
Hoofstuk 1.	Inleiding.		Uiteensetting van die navorsingstuk.
Hoofstuk 2.	Eer en skaamte as grondslag vir KOINΩNIA in die Nuwe-Testamentiese tydperk.	Wat was die agtergrond van KOINΩNIA soos dit gevind word in die Nuwe-Testamentiese tydperk?	Die bepaling van die betekenis van eer en skaamte as sosiale grondslag van KOINΩNIA soos wat dit gevind word in die Nuwe-Testamentiese gemeentes d.m.v. 'n sosio-historiese ondersoek.
Hoofstuk 3.	Broederskap in die Nuwe-Testamentiese wêreld.	Wat was die bindende faktor teenwoordig by KOINΩNIA onder lidmate van die eerste Nuwe-Testamentiese gemeentes?	Die beskrywing van die beginsel van broederskap (<i>kinship</i>) tussen lidmate in die eerste Christelike gemeentes d.m.v. 'n sosio-historiese ondersoek.
Hoofstuk 4.	KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte.	Hoe het KOINΩNIA gelyk in die eerste Nuwe-Testamentiese gemeentes?	'n Eksegetiese ondersoek van die woord KOINΩNIA in die onderskeie briewe wat Paulus geskryf het.
Hoofstuk 5.	Verwante begrippe	Hoe het KOINΩNIA	'n Eksegetiese

	van KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte.	gelyk in die eerste Nuwe-Testamentiese gemeentes?	ondersoek van die sinonieme van, en verwante woorde aan KOINΩNIA in die onderskeie briewe wat Paulus geskryf het.
Hoofstuk 6.	Slot.	Bestaan die KOINΩNIA vandag in die AP Kerk soos wat dit teenwoordig was by die Nuwe Testamentiese gemeentes?	'n Vergelyking tussen die begrip KOINΩNIA soos gevind onder lidmate van die eerste Christelike gemeentes en die gemeenskap onder lidmate van die AP Kerk vandag.

Tabel 1: Uiteensetting van die navorsingsvrae, -doelwitte en -metodiek.

1.10 VERKLARING OOR DIE ETIEK VAN DIE NAVORSINGSTUK.

Hiermee word verklaar dat daar verstaan word wat plagiaat beteken. Verder word verklaar dat hierdie navorsingstuk oorspronklike werk is. Waar ander persone se werk gebruik is, is die nodige erkenning en verwysing bygevoeg. Geen werk is gebruik wat by vorige geleentheid deur 'n ander student of persoon gelewer is nie. Vervolgens sal ook nie toegelaat word dat enige ander student die navorsingstuk as sy eie oorspronklike werk in dien nie.

OORSIG VAN DIE NAVORSINGSPROJEK

In die inleiding (hoofstuk 1) van die navorsingstudie “‘n Literêre ondersoek na die sosio-historiese betekenis van KOINΩNIA in die Pauliniese geskrifte” is aangetoon dat daar ‘n afname in lidmaatgetalle van die AP Kerk tussen 1996 en 2013 van 32.50% was. Die navorsingstuk handel vervolgens om moontlike antwoorde te bied op die vraag of probleem of verskynsel van die daling van lidmaatgetalle van spesifiek die AP Kerk deur ondersoek in te stel na die invloed van ‘n belewing van die KOINΩNIA (gemeenskap) onder lidmate. Daarom lui die probleemstelling van die navorsingstuk as volg: “die afwesigheid van KOINΩNIA in gemeentes veroorsaak ‘n afname in lidmaatgetalle by gemeentes”, en word die volgende hipotese ondersoek: “die afname in lidmaatskap by die AP Kerk is deels die gevolg van die afname van KOINΩNIA onder lidmate in die AP Kerk”.

Deur ‘n algemene vraelys aan stigterslede van onderskeie AP Kerk gemeentes is gepoog om te bepaal hoe hulle die broederskap onder die lidmate ervaar het by die stigting van die gemeentes, sowel as om te bepaal hoe hulle broederskap onder lidmate in hul huidige gemeentes vandag ervaar. As metodiek om die verwantskap tussen die afname in lidmaatgetalle van die AP Kerk en ‘n afname in KOINΩNIA te bepaal, is die volgende stappe gevolg:

- ‘n Sosio-historiese ondersoek na KOINΩNIA in die eerste Christelike gemeentes.
- ‘n Eksegetiese ondersoek na die betekenis van KOINΩNIA soos gevind word in die *Corpus Paulinum*.
- ‘n Vergelyking tussen die begrip KOINΩNIA soos gevind onder lidmate van die eerste Christelike gemeentes en die gemeenskap onder lidmate van die AP Kerk vandag.

Vervolgens word na die bevindinge van die studie gekyk onder elk van die bogenoemde stappe:

- i. 'n Sosio-historiese ondersoek na KOINΩNIA in die eerste Christelike gemeentes.

In hoofstuk 2 is bepaal dat eer en skaamte dien as grondslag waarop die reël van broederskap in die antieke Mediterreense wêreld gefunksioneer het. Elke individu, wat lid uitgemaak het van 'n groep of gemeenskap, was verantwoordelik vir die eer van die groep of gemeenskap. Deur skandelige optrede (soos bv. onreine gedrag) kon 'n persoon vanuit 'n groep of gemeenskap uitgeskuif word. Binne broederlike bande was die verskynsel van weldoening nie gebind aan die vereiste van vergoeding nie. Die verskynsel van eer en skaamte het as grondslag gedien vir broederskap (*kinship*) soos wat dit bestaan het in die antieke Mediterreense wêreld.

Daar is bevind in hoofstuk 3 dat daar baie wyses is waarop die Nuwe-Testamentiese kerk ooreenstem met die sosiale instellings van broederskap. Lede van die Christen-familie was verantwoordelik vir die eer van die nuwe groep waaraan hulle behoort het, daarom moes die lede aan die vereistes van die Patriarg van die groep, naamlik God, voldoen. Die Christen-familie se broederskap het berus in hul eenheid in die groep van God. Die Christen-familie was een in versoening en loskoping in Christus, met gemeenskaplike ideale en strewe: die uitbreiding van die koninkryk van God.

- ii. 'n Eksegetiese ondersoek na die betekenis van KOINΩNIA soos gevind word in die *Corpus Paulinum*.

In hoofstukke 4 en 5 is 'n eksegetiese studie gedoen na die gebruik van KOINΩNIA en sinonieme woorde in die *Corpus Paulinum*. Daar is bepaal dat Paulus se gebruik van KOINΩNIA en sinonieme woorde op meer dui as net 'n sosiale gemeenskap of groepering in die Mediterreense wêreld. Die broederskap onder lede van die Christengroep word bepaal deur 'n gemeenskap aan Christus. Christus word deur Paulus as die saambindende faktor onder gelowiges geïdentifiseer. Alle gelowiges is deelgenote aan mekaar op grond van die genade wat deur God in Christus aan hulle geskenk is. Dit is die indikatiewe betekenis van die broederskap onder gelowiges.

KOINΩNIA word ook deur Paulus gebruik om die verantwoordelikheid van gelowiges teenoor mekaar te beskryf. Alle gelowiges is broers. Dit gee hulle 'n verantwoordelikheid teenoor mekaar om om te sien na mekaar se welsyn en gesondheid. Onder gelowiges word 'n vrygewige gesindheid verwag, waar daar na mekaar se belange omgesien word. Dit is die imperatiewe betekenis van broederskap onder gelowiges.

Die gebruik van KOINΩNIA en sinonieme woorde beklemtoon verder die ooreenkomstige of gemeenskaplike doelwitte en aktiwiteite van die gelowige gemeenskap, en vorm ook deel van die imperatiewe betekenis van broederskap onder gelowiges. Daar word onderskeid getref tussen die gelowige groep, en diegene buite die groep. Die gelowiges moet werk en stry vir dieselfde doel en saak, naamlik die Evangelie van Christus.

- iii. 'n Vergelyking tussen die begrip KOINΩNIA soos gevind onder lidmate van die eerste Christelike gemeentes en die gemeenskap onder lidmate van die AP Kerk vandag.

In die Pauliniese geskrifte was gemeenskaplike belange die gevolg van KOINΩNIA met Christus. Vanweë die onderskeie gelowiges se ooreenkomstige verhouding met Christus het alle gelowiges ooreenkomstige doelstellings gehad. By die algemene opname wat onder sommige stigterslede gemaak was het egter slegs een verwys na mede-lidmate as boers en susters in Christus by die stigting van sy gemeente. Ook by die beskrywing van broederskap onder lidmate vandag was daar geen verwysing na Christus as die beginsel van broederskap onder lidmate nie.

Die imperatief van KOINΩNIA word beskryf by beide die stigting van die onderskeie AP Kerk gemeentes, en by gemeentes huidiglik. Die indikatief van KOINΩNIA geniet egter amper geen aandag nie. Daarom word die afname in lidmaatgetalle in die AP Kerk tog beskryf as (deels) die gevolg te wees van 'n ontbreking van KOINΩNIA met Christus onder baie lidmate van die AP Kerk nie. As Christus ontbreek as die samebindende faktor van broederskap onder lidmate, kan daar nie ware KOINΩNIA onder lidmate wees nie.

SUMMARY OF THE RESEARCH PROJECT

In the introduction (Chapter 1) of the research project "A literary studie of the socio-historical significance of KOINΩNIA in the Pauline writings" it was shown that there is a decline in membership of the AP Kerk between 1996 and 2013 of 32.50%. The research paper attempts to provide possible answers to the question or problem or phenomenon of the decline of membership of specifically the AP Kerk by investigating the influence of the experience of KOINΩNIA (community) among members. Therefore the research problem of the project states: "the absence of KOINΩNIA in churches is the cause of the decline in membership of churches," and the following hypothesis investigation, "the decline in membership in the AP Church is partly due to the decline KOINΩNIA of among members in the AP Kerk ".

A general survey was conducted among some of the founding members of various AP Kerk churches AP Church to determine how they experienced the brotherhood among the members at the founding of the churches, and the brotherhood among members in their current churches today. As methodology to deternime the relationship between the decline in membership of the AP Kerk and a decrease in KOINΩNIA, the following steps were followed:

- A socio-historical investigation into KOINΩNIA in the first Christian churches.*
- An exegetical investigation into the meaning of KOINΩNIA as found in the Corpus Paulinum.*
- A comparison between the meaning of KOINΩNIA as found under the members of the first Christian churches and community among members of the AP Kerk today.*

The findings of the study are subsequently discussed under each of the above mentioned steps:

- i. A socio-historical investigation into KOINΩNIA in the first Christian churches.*

In Chapter 2 it was determined that honour and shame serve as the basis on which the phenomenon of brotherhood functioned in the ancient Mediterranean world. Each individual, that was a member of a group or community, was responsible for the honor of that group or community. A person could be discluded from a group or community due to shameful actions (eg. unpure behavior). Within brotherly ties, the phenomenon of patronage was not bound by the prerequisite of remuneration. Honour and shame served as a basis for brotherhood (kinship) as it existed in the ancient Mediterranean world.

It was found in Chapter 3 that there are many ways in which the New Testament church resembled the social institution of brotherhood. Members of the Christian family were responsible for the honour of the new group to which they belonged. The members also had to meet the requirements of the Patriarch of the group, namely God. The Christian family's brotherhood was based on their unity as the group of God. The Christian family was bound to one another by their common reconciliation and redemption in Christ, with common ideals and aspirations: the expansion of the kingdom of God.

- ii. An exegetical investigation into the meaning of KOINΩNIA as found in the Corpus Paulinum.*

In Chapters 4 and 5 an exegetical study was done on the use of KOINΩNIA (and synonyms of KOINΩNIA) in the Corpus Paulinum. It was determined that Paul's use of KOINΩNIA (and synonyms) indicated more than just a social community or group in the Mediterranean world. The brotherhood among members of the Christian group is determined by their community with Christ. Paul identified Christ as the unifying factor among believers. All believers are partners in the grace that is given to them by God in Christ. This is the indicative meaning of the brotherhood among believers.

KOINΩNIA is also used by Paul to describe the responsibility of believers to one another. All believers are brothers. It gives them a responsibility to one another to see to each other's welfare and health. A generous attitude is expected among

believers, as well as looking after each other's interests. This is the imperative meaning of brotherhood among the believers.

The use of *KOINΩNIA* (and synonyms) underscores the corresponding/common goals and activities of the religious community, and also forms part of the imperative meaning of brotherhood among the believers. A distinction is made between the Christian group (believers) and those outside of the group. The believers must work and fight for the same purpose and cause, namely the Gospel of Jesus Christ.

- iii. A comparison between the meaning of *KOINΩNIA* as found under the members of the first Christian churches and community among members of the AP Kerk today.

In the Pauline writings common interests were due to *KOINΩNIA* with Christ. Because of the various believers' corresponding/common relationship with Christ all believers had the same objectives. However, with the general survey that was made under the founders of the various AP Kerk churches, only one referred to fellow members as brothers and sisters in Christ. In the description of brotherhood among members today, there was also no reference to Christ as the principle factor of brotherhood among members.

The imperative of *KOINΩNIA* was described at both the establishment of the respective churches of the AP Kerk congregation, and current AP Kerk churches today. The indicative of *KOINΩNIA*, however, received almost no attention whatsoever. Therefore, the decrease in membership of the AP Kerk is (partly) the result of a lack of *KOINΩNIA* with Christ among many members of the AP Kerk. If Christ is missing as the unifying factor of brotherhood among members, there can not be true *KOINΩNIA* among members.

BRONNELYS

Abbott, T. K. 1897. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Ephesians and to the Colossians*: T&T Clark LTD.

Aland, B., Aland, K., Black, M., Martini, C. M., Metzger, B. M., & Wikgren, A. 1993, (1979). *The Greek New Testament* (4de uitgawe). Federal Republic of Germany: United Bible Societies.

Aland, K., Black, M., Martini, C. M., Metzger, B. M., Robinson, M., & Wikgren, A. 2006 (1993). *The Greek New Testament, Fourth Revised Edition (Interlinear with Morphology)*: Deutsche Bibelgesellschaft.

AP Kerk Sinodale Publikasie (AKSP). 2009. *Jou roeping in die Koninkryk: Band 1*. Hatfield: Lig in Duisternis uitgewers.

Arndt, W. F., & Gingrich, W. F. 1957. *A greek-english lexicon of the new testament: and other early christian literature*: University of Chicago Press.

Bruce, F. F. 1982. *Word biblical commentary. Vol. 45: 1 & 2 Thessalonians (WBC)*: Word Books.

Burton, E. D. W. 1920. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians*: T&T Clark LTD.

Carson, D. A., & Moo, D. J. 2009. *An introduction to the New Testament*: Editorial Clie.

DeSilva, D. A. 2000. *Honor, Patronage, Kinship & Purity: Unlocking New Testament Culture*: IVP Academic.

DeSilva, D. A. 2004. *An introduction to the New Testament: Contexts, methods & ministry formation*: IVP Academic.

Die Bybel : Ou Vertaling. 1953 (1996). Elektroniese weergawe van die 2de uitgawe. Suffolk, England: Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

Dunn, J. D. G. 1988. *Word biblical commentary. Vol. 38b: Romans 9-16 (WBC)*: Word Books.

Dunn, J. D. G. 1996. *The epistles to the Colossians and to Philemon (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.

Durant, A., & Fabb, N. 2006. *Literary studies in action*: Routledge.

Ferguson, E. 2003. *Backgrounds of early Christianity*: Wm. B. Eerdmans Publishing.

Foster, G. M. 1965. Peasant Society and the Image of Limited Good. *American anthropologist*, 67(2): 293-315.

Frame, J. E. 1912. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistles to the Thessalonians*: T&T Clark LTD.

Friberg, T., Friberg, B., & Miller, N. F. 2000. *Analytical Lexicon of the Greek New Testament*: Baker Pub Group.

Georges, J. 2010. From Shame to Honor: A Theological Reading of Romans for Honor-Shame Contexts. *Missiology: An International Review*, 38(3): 295-307.

Gilmore, D. 1987. Introduction: The Shame of Dishonor. *Honor and Shame and the Unity of the Mediterranean* 22: 2-21.

Gilmore, D. D. 1990. *Manhood in the making: Cultural concepts of masculinity*: Yale University Press.

- Greenlee, J. H. 1992. *An exegetical summary of Philippians*: Summer Institute of Linguistics.
- Harris, M. J. 2005. *The Second Epistle to the Corinthians (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.
- Hawthorne, G. F. 1983. *Word biblical commentary. Vol. 43: Philippians (WBC)*: Word Books.
- Jansen van Rensburg, G. 2014. Hoe gaan dit met die AP Kerk? *Die BoodsAPPER*, 274:40-41.
- Kaiser, W. C., & Silva, M. 1994. *An introduction to biblical hermeneutics: the search for meaning*: Zondervan.
- Keener, C. S. 1993. *The IVP Bible Background Commentary: New Testament*: InterVarsity Press.
- Kittel, G., Bromiley, G. W., & Friedrich, G. 1973. *Theological dictionary of the New Testament (Vol. 3)*: Wm. B. Eerdmans Publishing.
- Knight III, G. W. 1992. *The Pastoral epistles (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.
- Kroeber, A. L., & Kluckhohn, C. 1952. Culture: A critical review of concepts and definitions. *Papers. Peabody Museum of Archaeology & Ethnology*: Harvard University.
- Laniak, T. S. 1998. *Shame and Honor in the Book of Esther*: Scholars Press.
- Liddell, H. G., & Scott, R. 1968 (1961). *Greek-English lexicon, abridged*: Simon Wallenberg Press.

- Lincoln, A. T. 1990. *Word biblical commentary. Vol. 42: Ephesians (WBC)*: Word Books.
- Lock, W. 1924. *A Critical and Exegetical Commentary on the Pastoral Epistles*: T&T Clark LTD.
- Longenecker, R. N. 1990. *Word biblical commentary. Vol. 41: 2 Galatians (WBC)*: Word Books.
- Louw, J. P., Nida, E. A., Smith, R. B., & Munson, K. A. 1989. *Greek-English lexicon of the New Testament: Based on semantic domains (Vol. 1)*: United Bible Societies New York.
- Malina, B., & Pilch, J. 1998. *Handbook of Biblical Social Values. Peabody, Mass.*
- Malina, B. J. 1993a. *Windows on the world of Jesus: Time travel to ancient Judea: Window 1*: Westminster John Knox Press.
- Malina, B. J. 1993b. *Windows on the world of Jesus: Time travel to ancient Judea: Window 2*: Westminster John Knox Press.
- Malina, B. J. 2001. *The New Testament world: Insights from cultural anthropology*: Westminster John Knox Press.
- Malina, B. J., Joubert, S., Van der Watt, J. 1995. *Vensters wat die Woord laat oopgaan*. Halfway House: Orion.
- Malina, B. J., & Pilch, J. J. 2006. *Social-science commentary on the letters of Paul*. [Kindle iPad weergawe]: Fortress Press. Beskikbaar by: Amazon.co.uk <<http://www.amazon.co.uk>> [Toegang verkry op 13 April 2015].
- Martin, R. P. 1986. *Word biblical commentary. Vol. 40: 2 Corinthians (WBC)*: Word Books.

Moulton, H. K. 1978. *The analytical Greek lexicon revised*: Zondervan.

Mounce, W. D. 2000. *Word biblical commentary. Vol. 46: Pastoral epistles (WBC)*: Word Books.

Moxnes, H. 1993. Honor and shame. *Biblical Theology Bulletin: A Journal of Bible and Theology*, 23(4), 167-176.

Neyrey, J. H. 1991. *The social world of Luke-Acts: Models for interpretation*: Hendrickson Pub.

Neyrey, J. H., & Stewart, E. C. 2008. *The social world of the New Testament: insights and models*: Hendrickson Publishers.

O'Brien, P. T. 1982. *Word biblical commentary. Vol. 44: Colossians, Philemon (WBC)*: Word Books.

O'Brien, P. T. 1991. *The epistle to the Philippians (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.

Perschbacher, W. J. 1990. *The new analytical Greek lexicon*: Hendrickson Pub.

Persistiany, J. G. (red.). 1966. *Honour and shame: the values of Mediterranean Society*. Worcester: Trinity Press.

Pilch, J. J. 2012. *A cultural handbook to the Bible* [Kindle iPad weergawe]: Wm. B. Eerdmans Publishing. Beschikbaar by: Amazon.co.uk <<http://www.amazon.co.uk>> [Toegang verkry op 3 Junie 2015].

Pitt-Rivers, J. 1966. Honour and social status. *Honour and shame: The values of Mediterranean society*, 19:78.

Pitt-Rivers, J. 1968. Honor. *International encyclopedia of the social sciences*, 6:503-511.

Pitt-Rivers, J. 1977. *The Fate of Shechem: or, the Politics of Sex: Essays in the Anthropology of the Mediterranean*: Cambridge University Press Cambridge.

Plummer, A. 1914. *A Critical and Exegetical Commentary on the Second Epistle to the Corinthians*: T&T Clark LTD.

Plummer, A., & Robertson, A. 1911. *A Critical and Exegetical Commentary on the First Epistle to the Corinthians*: T&T Clark LTD.

Rabichev, R. 2004. *The Mediterranean concepts of honour and shame as seen in the depiction of the Biblical woman*. [Internet]. Beskikbaar by <http://www.unisa.ac.za/default.asp?Cmd=ViewContent&ContentID=7356>.

Robinson, D. S. (S.a.). Kinship and Brotherhood. *The Shane Quarterly*: 329-330.

Robinson, M. A., & House, M. A. 2012. *Analytical Lexicon of New Testament Greek*: Hendrickson Publishers.

Sanday, W. 1898. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle of the Romans*: T&T Clark LTD.

Selby, H. A. 1974. *Zapotec deviance: The convergence of folk and modern sociology*: University of Texas Press.

Smit, G. D. S. 2008. *'n Analise van die sosiale waardes in die leefwêreld van Klemens van Aleksandrië soos vergestalt in sy Paidagogos (Afrikaans)*. D.Litt. Universiteit van Pretoria.

- Smit, G. D. S. 2014. *Argeologie en Jesus van Galilea*. NAR210: Nuwe Testamentiese Argeologie. F.A.H. van Staden Biblioteek, Afrikaanse Protestantse Akademie. Ongepuliseerd.
- Stander, H. F. 2003. Eer en skaamte as sleutelkonsepte in Chrysostomos se eksegetiese van 1 Korintiërs. *Nederduitse Gereformeerde Teologiese Tydskrif*, 44(3 & 4):518-526.
- Stetzer, E., & Dodson, M. 2007. *Comeback churches: How 300 churches turned around and yours can, too*: B&H Publishing Group.
- Stevenson, A. 2010. *Oxford dictionary of English*. [Internet]: Oxford University Press. Beskikbaar by Oed.com <<http://www.oed.com>> [Toegang verkry op 27 April 2015].
- Thiselton, A. C. 2000. *The First epistle to the Corinthians (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.
- Tripp, P. D. 2012. *Dangerous Calling: Confronting the Unique Challenges of Pastoral Ministry*: Crossway.
- Vermeulen, J. J. 2003. *Leiers wat dien en bedien. 'n Eksegetiese ondersoek na leierskap in die Pauliniese briewe*. D.Phil. Universiteit van Pretoria.
- Vincent, M. R. 1897. *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistles to the Philippians and to Philemon*: T&T Clark LTD.
- Vincent, M. R. 2004. *Word Studies in the New Testament, Part Three: The Epistles of Paul*: MacDonald Publishing Company.
- Vosloo, W., & Van Rensburg, F. J. (reds.). 1993. *Die Bybel in Praktyk (Nuwe Vertaling)*: Christelike Uitgewersmaatskappy.

Wanamaker, C. A. 1990. *The epistles to the Thessalonians (NIGTC)*: Grand Rapids, Eerdmans.

Wigram, G. V. 1983. *The Analytical Greek Lexicon of the New Testament*: Hendrickson.

